

STANOVISKO RRZ K MEDIALIZOVANEJ VÝNIMKE Z UPLATŇOVANIA SANKCIÍ DLHOVEJ BRZDY

Premiér SR dnes prezentoval vo vzťahu k uplatňovanej sankcii dlhovej brzdy názor, podľa ktorého „ak prekročia výdavky, ktoré musíme mať v súvislosti s našim členstvom v medzinárodných organizáciách, viac ako 3 percentá hrubého domáceho produktu (HDP), tak tieto sankcie sa nevzťahujú na vládu SR.

Premiér Robert Fico svoj právny názor opiera o tzv. únikovú klauzulu v ústavnom zákone o rozpočtovej zodpovednosti. Tá umožňuje neuplatniť najprísnejšie sankcie dlhovej brzdy v prípade, ak Ministerstvo financií SR zistí, že výdavky z verejných prostriedkov spojené s obnovením fungovania bankového sektora postihnutého finančnou krízou, výdavky súvisiace s odstraňovaním následkov živelných pohrôm a prírodných katastrof, ako aj výdavky vyplývajúce z plnenia medzinárodných zmlúv presiahli v úhrne 3 % HDP.

RRZ v tejto chvíli nedisponuje informáciami, ktoré by číselne podporovali takto prezentované stanovisko vlády. Vzhľadom na závažnosť dôsledkov takéhoto právneho výkladu by bolo vhodné, aby podobné vyhlásenia boli sprevádzané transparentným preukázaním argumentov, predovšetkým konkrétnou číselnou kvantifikáciou výdavkov, na ktorých je tento právny názor založený.

Ak by sa právny názor vlády odvíjal od dnes publikovanej tlačovej správy Štatistického úradu SR o začatí uplatňovania nového európskeho pravidla týkajúceho sa výdavkov na obranu, RRZ nepovažuje informácie obsiahnuté v tejto tlačovej správe za relevantnú údajovú základňu na vyčíslenie zvýšených negatívnych dopadov na účely únikovej klauzuly podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Tlačová správa sumarizuje prehľad celkových výdavkov, pričom abstrahuje od skutočnosti, že pri uplatnení únikovej klauzuly by prirodzene malo ísť o zvýšené výdavky oproti štandardnému stavu. Z tohto pohľadu by opieranie právneho názoru o takéto informácie pôsobilo prinajmenšom problematicky, keďže samotná existencia celkových výdavkov na obranu alebo iné medzinárodné záväzky ešte nemusí preukazovať ich mimoriadny dodatočný vplyv na verejné financie, kvôli čomu by sa mala spustiť úniková klauzula. Úplne absurdne by navyše pôsobilo započítavanie odvodu do rozpočtu EÚ či výdavkov na spolufinancovanie fondov EÚ, keďže čistý fiškálny vplyv členstva Slovenska v Európskej únii je z dlhodobého pohľadu pre verejné financie pozitívny.

Pri interpretácii únikovej klauzuly je podľa RRZ potrebné postupovať reštriktívne, a to s prihliadnutím na jej účel. Táto klauzula má slúžiť na zohľadnenie mimoriadnych a výrazných dodatočných výdavkov oproti štandardným obdobiam, ktoré sú spôsobené okolnosťami úplne alebo takmer úplne mimo dosahu Slovenskej republiky. Nemala by byť využívaná ako všeobecný nástroj na obchádzanie sankcií vyplývajúcich z dlhovej brzdy. Takýto výklad podporuje aj dôvodová správa k ústavnému zákonu o rozpočtovej zodpovednosti, ktorá explicitne odkazuje na „zvýšené výdavky štátu“ súvisiace s finančnou krízou, živelnými pohromami alebo plnením medzinárodných zmlúv (napríklad ak by bolo potrebné narýchlo doplniť niekoľko miliárd eur do európskeho záchranného mechanizmu na pomoc členskej krajine eurozóny v problémoch).

Takýto reštriktívny výklad je podľa RRZ v súlade so zámerom ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, ktorého cieľom je ochrana dlhodobej udržateľnosti hospodárenia Slovenskej republiky. Uplatňovanie únikovej klauzuly by preto malo byť vecne a kvantitatívne dostatočne odôvodnené, aby nevznikal dojem, že ide o využívanie právnych kľúčiek na oslabenie existujúceho rámca rozpočtovej zodpovednosti.